

Gdańsk, dnia 24 lutego 2026 r.

Opinia prawna

Stan faktyczny:

W Szkole Podstawowej w Gdańsku Dyrektor wyznaczył tzw. „godziny dostępności” – czyli dodatkowe dwie godziny w tygodniu (ujęte przy każdym nauczycielu w planie lekcji), w których nauczyciel ma pozostawać do dyspozycji dyrekcji w celu objęcia potencjalnych zastępstw. Głównym argumentem Pana Dyrektora do wprowadzenia tej dyspozycji jest 40 godzinny tydzień pracy nauczyciela.

Szkoła Podstawowa w Gdańsku jest jedną z większych szkół w Gdańsku i dla zachowania ciągłości procesu nauczania nauczyciele mają być w tej opisanej wcześniej gotowości do pracy.

Dyrektor oczekuje również, że związek zawodowy poda jakieś inne rozwiązanie, które rozwiąże problem zastępstw w czasie nieobecności nauczycieli w pracy -L4.

W związku z powyższym proszę o ocenę prawną decyzji Pana Dyrektora o obowiązkowej obecności nauczycieli w pracy w ciągu wspomnianych 2 godzin w tygodniu.

Stan prawny:

Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (*Dz. U. z 2024 r. poz. 986 ze zm.*) czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. W ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1, oraz ustalonego wynagrodzenia nauczyciel obowiązany jest realizować:

- 1) zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, w wymiarze określonym w ust. 3 lub ustalonym na podstawie ust. 4a albo ust. 7;
- 2) inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów;
- 3) zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym (*art. 42 ust. 2 KN*).

Konkluzja:

Na wstępie należy zauważyć, iż przepisy pragmatyki zawodowej nauczycieli nie przewidują realizacji obowiązkowych godzin dostępności nauczyciela. Po wtóre, w zakresie czasu pracy nauczycieli rozwiązanie zawarte w Karcie Nauczyciela jest szczególne wobec ogólnych norm prawa pracy, ponieważ na gruncie pragmatyki nauczycielskiej pracą „w pełnym etacie” nie jest praca 40-godzinna w tygodniu, lecz praca wykonywana w ramach obowiązkowego pensum (*np. 18 godzin/tygodniowo*). Przy czym, tylko godziny tzw. pensum mogą być formalnie rozliczane przez dyrektora szkoły z ich realizacji przez nauczycieli. Po trzecie, ewentualna praca nauczyciela w ramach 40-godzinnego tygodniowego czasu pracy poprzez realizację innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów (*art. 42 ust. 2 pkt 2 KN*) nie może być rozumiana jako obowiązek pozostawania w dyspozycji pracodawcy w celu realizacji potencjalnego zastępstwa nieobecnego nauczyciela. Na marginesie, gdyby taki obowiązek był, to nauczyciel, który *de facto* pozostawałby na dyżurze, miałby względem pracodawcy roszczenia, o których mowa w art. 151⁵ § 3 k.p. w zw. art. 91c ust. 1 KN.

RADCA PRAWNY
Krzysztof Sadowski
GD/GD/1957